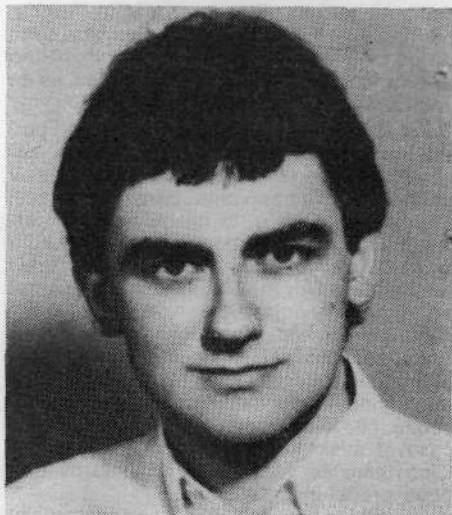

Marko Ažman

piramide, imenovane Artesonraju. Naslednji trenutek nas zagrne gosta, mlečna megla. Prijatelji se po počitku odločijo za spust s smučmi — po sledeh. Za naju ni v zraku nobenih sledi. Čakava. Dolgo. Razmišljava o bivaku. Sredi teh razmišljanj se odpre južni del gore. Kot bi Bog slepemu vrnil vid in ga potem še tisočkrat poplašal. Odpirajo se neverjetni pogledi. V trenutku sta skrbno zloženi kupoli razprostrti po kratki, strmi snežni vesini. Le vrvice se zaradi premirnih prstov neubogljivo vzdolžajo. Napake enostavno ne sme biti, kajti vršna snežina se v nekaj metrih prevesi v vrtočlave skalne čeljusti vzhodne stene gore.

REINHOLD MESSNER SE JE LOTIL NOVEGA PODVIGA

DOLGA PEŠPOT ČEZ ANTARKTIKO

Reinholdu Messnerju, 45-letnemu »gorske-mu kralju« iz Južne Tirolske, pustolovska žilica še vedno ne da miru: s svojim severnonemškim partnerjem Arvedom Fuchsom, poklicnim pomorščakom, starim 36 let, se je zdaj odpravil še na Antarktiko. Medtem ko velika gorska dejanja Reinholda Messnerja dobro poznamo, je manj znano, da ima tudi njegov sedanji kolega za seboj ekstremne ture. S pasjo vprego je med drugim prečkal grenlandski led in pozimi v gumijastem čolnu za eno osebo plul okoli Kap Horna. Še 14. maja 1989 je stal kot član neke mednarodne odprave na lomljivem plavajočem ledu na Severnem tečaju.

Skupaj nameravata Messner in Fuchs narediti nekaj, kar ni doslej pred njima nihče niti poskušil: Antarktiko, ki je skoraj tako velika kot Evropa in Avstralija skupaj, na-

Pripravljena sva. Vponki tleskneta. Enakomeren vzhodnik mi boža obraz. Odločitev. Vrvce se napnejo, tkanina vzdrgeta, v naslednjem trenutku se že vse skupaj spremeni v kot roža cvetočo kupolo. Ni časa za slovo. Teci, samo teci, si ponavljam. Težko je s polno močjo teči v prepad, ki naslednji trenutek že beži od mene: spodaj zrak, lebdim, letim...

Na desni, v fluidni svetlobi meglic, zaznam belo čipko grebena, prek katerega poletim v morje svetlobe. Globoko pod menoj drsijo beli, mizasti ledeniki, stena Piramid, Artesonraja, pojavi se Chakraraju, v daljavi Huandoyi... Natančno nad smaragdnam jezercem, tam, kjer se končuje ledenik, začutim, da kričim. Ne od strahu. Res ne! Pred menoj je že dolina z velikim jezerom. Ob močnem nasprotnem vetru me rožnata kupola kot dah mehko položi v suho andsko travo tik ob jezeru. Nimam besed.

Dolgo strmim v vrh gore. Bele kupole noče biti za menoj. Šele kasneje bom izvedel, da je poletela. Daleč. V neznane daljave neskončnosti. Mnogo dlje. Onkraj...

* * *

Po štirinajstih dneh obupnih poskusov smo izgubili vsako upanje. Bela kupola bo za vedno ostala zavita v skrivnost grozljivo lepe deviške vzhodne stene gore.

Hvala vsem prijateljem. Posebno dvema, ki sta mi do konca stala ob strani.

* * *

Na trgu v mestu mi preperela roka stare Indijanke molč kamnit huaqo. Vzamem ga. Zakaj mora biti včasih spomin tako kamnit?

meravata prehoditi čisto z lastnimi močmi, ne morebiti s pasjo vprego, kot sta nameravala Filchner in Shackleton, niti ne s kakšnimi ultra lahкими letali ali z motornimi sanmi, kot to poskušajo moderni za-vojevalci ledene celine, ampak peš, na smučeh, na lastnih nogah ter z lastnimi močmi, s katerimi bi vlekla sani s hrano in opremo. Sklenila sta, da ne bosta med potjo poslušala nikakršnega motornega hrupa in vonjala izpušnih plinov, ampak samo poslušala škrtanje in drsenje smučī in sani po hrapavi snežni skorji neskončno prostrane bele puščave.

POT NA JUŽNO CELINO

Štiri mesece, od 21. oktobra 1989 do najpozneje sredine februarja 1990, nameravata biti Messner in Fuchs v antarktičnem

poletju na poti, ta čas pa imata namen prehoditi skoraj 3400 kilometrov dolgo pot prek celine od Filchnerjevega ledu prek Južnega tečaja do Rossovega otoka na drugi strani južnega kontinenta.

Toda čisto nič drugače kot njuna predhodnika Filchner in Shackleton sta morala tudi Messner in Fuchs zadnje tedne pred odhodom pridobiti nekaj izkušenj — in spoznati, da je treba na Antarktiko najprej priti, preden bi jo želela prečkati.

Precej prileten štirimotorni propellerski DC-6, leto izdelave 1952, naj bi Messnerja in Fuchsa iz Punta Arenasa v južnem Čilu ponesel na 3200 kilometrov dolgo pot prek Ognjene zemlje in surovega Južnega Atlantika do antarktičnega alpinističnega tabora Patriot Hills nedaleč od pogorja Ellsworth, kjer naj bi letalo pristalo na ledeni pristajalni stezi. Toda pri prvem poskusu 28. oktobra je moral pilot po več kot štiriurnem poletu odnehati: nasprotni verovi, ki so divjali s hitrostjo več kot 180 kilometrov na uro, so ga prisilili, da se je vrnil v Punta Arenas.

Tudi naslednji poskus 2. novembra se je ponesrečil. Vreme je bilo na celotni progi sicer razmeroma dobro, toda medtem ko je bil DC-6 že nekaj ur v zraku, so mu sporočili, da se je na neravno pristajalno stezo v Patriot Hillsu spustila gosta megla, zaradi česar je bil pristanek nemogoč. Stroj se je moral spet obrniti, ta brezuspešen polet pa je trajal osem ur in pol.

Šele 7. novembra je DC-6 uspelo pristati v Patriot Hillsu, vendar je moral med poletom nazaj zaradi pomanjkanja goriva pristati na otoku King George na robu Antarktike. In šele 13. novembra sta lahko Fuchs in Messner odletela s Patriot Hillsa z manjšim letalom »twin otter« do izhodiščne točke svoje odprave, na velikansko le-

deno polje ob plitvem obrežnem morju, na nepregledno puščavo beline, ki sega od obzorja do obzorja in ki s svojo belino bode v oči in jemlje vid tistemu, ki ne bi imel zavarovanih oči.

Tako je tehnika, ki sta se ji na tej poti sklenila kolikor je le mogoče malo zaupati, Messnerja in Fuchsa pripeljala v dramatično pomanjkanje časa in še bolj otežila njun podvig, ki mu ni najti primerjave. »Dan za dnem bova morala prehoditi skoraj 30 kilometrov dolgo pot, če bova hotela biti na drugi strani, preden bo spet prišla zima,« pojasnjuje Arved Fuchs. — Takoj ko sta tisti ponedeljek, 13. novembra popoldne, startala, sta »poskusno« prehodila sedem kilometrov. Do četrtega zvečer, do 16. novembra, sta v celoti prehodila 56 kilometrov — 56 kilometrov v časovni stiski precej skrajšanega, vendar kljub temu še vedno 2450 kilometrov dolgega prečjenja bele celine.

Kot je poročal dopisnik zahodnonemškega Spiegla, sta tisti četrtek zvečer ob nizkem soncu, ki pa vendarle ne zaide, samotna polarna hodca stala s svojimi sanmi pred poljem »zastrugov«, kot imenujejo v arktičnem žargonu v ruščini zamrznjene snežne sipine, pred morjem belih zmrznjenih valov, ki so visoki do dveh metrov in ki jih je — posebno še s skoraj 90 kilogramov težkim bremenom sani — mogoče le s težavo premagati. Konca tega sneženega in ledenega polja Reinhold Messner in Arved Fuchs, kot sta sporočila po piskajočem in prekinjajočem radijskem oddajniku in sprejemniku, »ni mogoče videti, ponavljam, ni mogoče videti«.

POPOTNIKA V BELI PUŠČAVI

Kot je pred odhodom na to ledeno pot dejal Messner, se s Fuchsom, ki bo kot poklicni mornar med drugim skrbel za

Fuchs in Messner pred odhodom na Patriot Hills: ali jima bo drzen podvig brez primere uspel?

orientacijo na poti, nista utegnili dodobra spoznati, »zdaj pa bova imela dovolj prilžnosti, da to nadomestiva«. V časovni načrt sta pred odhodom vštelata tudi več »prostih« dni, ko bosta morala zaradi ledenih viharjev ostati pod šotorom ali ko ju bodo drugačne vremenske razmere prisilile v to. Po statistikah pa takšnih dni v tem letnem času ne bi smelo biti prav veliko. Do predvidenega časa morata vse-kakor biti na cilju, saj s seboj nimata več-jih zalog hrane.

Na tej poti računata predvsem s hitrostjo, to je z orožjem, ki je sicer Messnerju prineslo toliko zmag na osemtisočakah: en sam človek, ki je dobro treniran, lahko hitro opravi vzpon (ali pot) in mu ni treba nositi s seboj veliko hrane, medtem ko mora imeti velika odprava z veliko ljudmi s seboj ogromno hrane in opreme, takšne pa so bile klasične himalajske odprave. Oba antarktična popotnika imata s seboj razmeroma prav lahek tovor: medtem ko tehtajo najlažje antarktične sani za pasjo vprego 200 kilogramov, tehtajo Messnerjeve in Fuchsove na začetku vsake od treh etap 80 in na koncu 25 kilogramov, na etapah pa se bosta oskrbela s hrano in dodatno opremo.

Samotna popotnika sta posebno pozornost posvetila izbiri opreme in obleke, kajti doselej so na Antarktiki izmerili najnižjo temperaturo 89 stopinj pod ničlo (čeprav poleti, se pravi zdaj, tod ni nikoli hladneje kot 60 stopinj pod ničlo); vendar je treba tam računati tudi z dodatnimi učinki vetra, ki lahko piha s hitrostjo celo do 300 kilometrov na uro. Tako sta vzela s seboj lahek, vendar dober šotor; rezervnega nista vzela s seboj in če bi jima tega odnesel vihar, bi bila prav gotovo obsojena na smrt. Obleko in obutev nameravata po potrebi menjavati na koncu vsake etape. Messner se je moral zaradi obutve odpovedati izdelkom enega od svojih dolgoletnih in odličnih sponzorjev, ker mu ni mogel izdelati dovolj kakovostnega obuvala. Za njuno prehrano so poskrbeli strokovnjaki, s katerimi Messner že dalj časa sodeluje. Pripravili so jima med drugim visoko kalorično olje v majcenih stekleničkah in zgoščeno kavo v kapsulah. Poleg tega sta s seboj vzela še živila, kakršna sta v začetku stoletja na svoji poti po ledeni celini uporabljala Norvežan Roald Amundsen in Anglež Ernst Shackleton, se pravi v ploščice stisnjeno posušeno mleto meso, tako imenovani »pemikan«, ter kruh in kakav.

LEDENA CELINA MIRU

Čemu se je Messner sploh odločil za tako tvegano dejanje? Čemu mu je vse to še potrebno, ko bi lahko živel mirno na svojem gradu pri Meranu, hodil kot član žirij in komisij po filmskih in drugačnih festi-

valih ter plezalskih tekmovanjih in predaval o svojih himalajskih uspehih?

V svoji knjigi »Stekleno obzorje«, ki ji je dal podnaslov »Skozi Tibet do Mount Everest«, citira avtor pisanje v zahodnonemški reviji Quick:

»Kakšen smisel sploh še ima, če fanatik Messner sam, v rekordnem času in brez kisikove maske pride na Everest ali kam drugam? Neizmerno prebrisani vnovčevalci lastnega telesa ne prinese v dolino čisto nič drugega kot svojo vse večjo in vse dvomljivejšo slavo, povezano od časa do časa z višjimi denarnimi izkupički. Messner je negativni junak, na čigar zdrvs v ledeniško razpoko ljudje prav tako napedo čakajo kot na trčenja pri avtomobilskih dirkah. Messner je pri tem bolj tragična figura kot blesteči junak: prepozno se je rodil, kajti vsi vrhovi so že osvojeni skoraj vse plezalne smeri že preplezane. Plezalski velikan se mora torej lotiti velikanskih tveganj, če hoče doseči kaj novega in če hoče postaviti kakšen nov rekord. Gora kot telovadno orodje za egocentrika — to je posledica messnerjanskih samotnih pohodov. Tisoči dolincev ob tem menijo, da je plezanje otroška igra, kot so takšne druge igre. Alpinistični bum, ki ga je med drugim sprožil tudi Messner, je povlekel za seboj številne slabo opremljene ljudi, ki niti nimajo jeklenih pljuč svojega idola, jih potegnil med alpske vrhove, potem pa so naredili napačen korak in to odločitev plačali z življenjem. Tudi Messner je plačal za svoj uspeh. Žena mu je pobegnila. In tudi on sam bo kljub vsem svojim poslovnostim v neprestanem strahu pred ljudmi vedno bežal pred civilizacijo.«

Vendar Reinhold Messner zdaj ni na tej nevarni in ledeni poti zato, da bi dosegel nov rekord. Kot pravi, bi želel s tem potovanjem in dejanjem opozoriti na probleme te celine, ki ji grozi izkoriščanje njenih naravnih bogastev. Opozoriti želi, kot je dejal, na varstvo okolja na Antarktiki, na varstvo tamkajšnjih živali, na pametno in ne pretirano izrabo tamkajšnjih naravnih bogastev in na to, naj bi bila bela celina kontinent miru, kjer naj bi v bazah delovali le vsakršni znanstveniki.

Ko opravite lepo ali zanimivo planinsko turo ali ko premišlujete o planinstvu in gorah, bi Planinski vestnik želel biti priča vaših doživetij in premišljevanj in bi jih želel objaviti na svojih straneh — seveda za ustrezen honorar.

Planinski vestnik bi tudi želel pred stoletnico slovenske planinske organizacije priti v vsak slovenski dom, kjer bijejo planinska srca. Ali nam, dragi bralec, lahko pri tem kako pomagata? Pokažite Planinski vestnik svojim prijateljem in jim ga priporočite!